

TRẦN THỊ TUYẾT, *Toàn cầu hóa, tự do hóa, quốc tế hóa và chủ nghĩa thực dân mới trong giáo dục đại học (Globalization, Liberalization Internationalization and Neocolonialism in Higher Education)*, Tạp chí Khoa học ĐHQGHN, Khoa học Xã hội và Nhân văn, 2012.

Toàn cầu hóa, tự do hóa và quốc tế hóa đã và đang trở thành những xu thế tất yếu không chỉ chi phối các hoạt động trong lĩnh vực kinh tế mà còn có ảnh hưởng rất lớn tới các hoạt động trong lĩnh vực khoa học và giáo dục trên toàn thế giới. Dưới tác động của các xu thế này, các nước đang phát triển có điều kiện tiếp cận với nguồn tri thức tiên tiến, tạo động lực đưa chất lượng và hiệu quả giáo dục đại học của họ lên một tầm cao mới để hòa nhập và tăng tính cạnh tranh, tạo vị thế trên thị trường giáo dục quốc tế. Song, trên thực tế, quá trình quốc tế hóa ở các hệ thống giáo dục đại học kém phát triển không dễ dàng và đơn giản như vậy. Cơ hội mới luôn đi kèm cùng rủi ro và thách thức. Bài viết này đề cập tới một trong những rủi ro mà các nền giáo dục kém ưu thế phải đối mặt, đó là rủi ro dễ bị lệ thuộc hay nói cách khác là khả năng trở thành nạn nhân của chủ nghĩa thực dân mới (neocolonialism). Nếu các nước không có vị thế cạnh tranh trên trường quốc tế không đủ sắc bén để tạo chỗ đứng cho riêng mình, họ sẽ rất dễ dàng bị lệ thuộc vào các nước giàu, các nước có xu hướng “bán” tri thức cho các nước kém phát triển hơn. Do vậy, các nước có xuất phát điểm yếu thế hơn cần biết rõ những điểm mạnh và yếu của mình, để từ đó tận dụng các nguồn lực sẵn có và lợi dụng nguồn lực bên ngoài có chọn lọc để đưa ra được những hướng đi đúng đắn, phù hợp cho riêng mình.

Much has been discussed in the international literature about the impact of globalization, liberalization and internationalization on higher education. It is argued that these forces have created opportunities for higher education in developing countries to learn, develop, and integrate into the international knowledge economy. Nonetheless, opportunities often come with threads. The purpose of this article is to “unpack” the realities of globalization, liberalization and internationalization in higher education, and to highlight one of the threads these forces have created for higher education systems in developing countries, namely “neocolonialism”. It is suggested that in a process of catching up with advanced countries, if developing countries cannot clearly identify their strengths and weaknesses, and are not clever in their choices in the knowledge market, they will easily depend on the developed countries who tend to export their norms and standards to the rest of the world.